GAZETA KRAKOWSKA

Prenumerata kwartalna złp. 12. **N^{er} 200.** *Pojedynczy numer na welinowym papierze gr. 10.*

PIĄTEK DNIA 26 SIERPNIA 1831 ROKU.

OBSERWACYIE METEOROLOGICZNE.

Barometr dla lepszego porownania zredukowany na 0° Reaumiura.

Dzień godzina		Barometr na 0° r.	Therm:	Higrometr	Wiatr	Stan Atmosf:	UWAGI.
	7	27 4, 993	+11. 0	+ 6,0	zachodni średni	pogoda z chmur:	
25.	12	„ 5 146	+16. 0	+ 8,0	„ „	pochmurno	
	3	„ 4 827	+17. 2	+ 8,3	„ „	pogoda z chmur:	
	9	„ 4, 278	+12. 6	+ 7,0		Pochmurno	

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Petersburg 10 *Sierpnia.* — N. Cesarzowa została onegday przed południem w Carskiem Sele szczęśliwie wielkim xięciem rozwiązana, ktoremu przeznaczono imię Mikołay. Wiadomość o szczęśliwem tem zdarzeniu oznaymiona została tego samego dnia po południu przez naywyższy manifest przy wystrzałach z dział mieszkańcom tuteyszey stolicy. W wieczór było miasto z tego powodu wspaniale oświecone.

Cholera ciągle się tu zmnieysza; w ostatnich 4ch dniach od 5go do 8go b. m. zachorowało tu tylko 136 osób, z których 99 umarło. Lecz za to z dawnieyszych 400 wyzdrowiało.

Wiedeń 12 *Sierpnia.* — Niestety cholera pokazała się z tey strony rozciągnionego od granicy węgierskiey kordonu w Bohr u i inney nadgraniczney wsi. Obie niedaleko od zakładu kwarantany leżące wsie zostały zaraz zamknięte. Przemyciciel, któremu mimo strzelania udało się przepłynąć rzekę Leita, miał tam zarazę tę zanieść.

W Budzie podług urzędowych doniesień od 15 lipca, jako wybuchnienia tam cholery, zachorowało na nią do 4 sierpnia 346 osób, a umarło 195; do 6go pozostało chorych 272, przybyło nowych 125; dnia 6 umarło 72.

W Pescie od 14 lipca do 4go sierpnia zachorowało 564 osób, umarło 371. W Pescie mniey ta choroba grassuie, niżeli po innych mieyscach. W Frannz i Józefsztadt wcale ustała, ale w Teresiensztadt się wzmaga.

W komitacie Raabskim od 5 do 8 sierpnia umarło na cholerę 109 osób.

Podług ogolnego przebiegu cholera panuie w 333 mieyscach 24 komitatów, gdzie do 5 sierpnia znaydowało się 11,987 chorych, z których 4876 umarło, 1423 wyzdrowiało, a 5688 zostawało chorych. — Choroba ta wcisnęła się już także do Siedmiogrodzkiey ziemi, gdzie w wielu mieyscach okazały się przypadki śmierci.

Londyn 14 *Sierpnia.* — Wczoray obchodzona tu była z wielką uroczystością rocznica urodzin krolowey.

Gazeta *Sun* pisze: — "Don Pedro odiechać

chce z swoią rodziną do Paryża, gdyż, iak słychać, nie powiodły mu się układy z Anglią względem przywrócenia na tron portugalski Donny Maryi.„

Gazeta *Kuryer* wyraża z powodu wkroczenia woysk francuzkich do Belgii, co następuie: — "Znayduią się ludzie, którzy sądzą, że środek rządu francuzkiego pociągnie za sobą woynę powszechną, i że woyska francuzkie wszedłszy raz do Belgii, więcey z niey nieustąpią. Jest to myśl niedorzeczna. Przez podobne złamanie wiary, ściągnęłaby Francya przeciw sobie woynę, do którey nie iest przygotowaną. Przez sumienne zaś dopełnienie przyiętych względem Belgii obowiązków, zyska Francya na sile i wpływie, i przekona Europę o szybkiem swoiem działaniu, gdy idzie o sprawę wolności. Samo poruszenie 50,000 woyska za taką sprawę, iest dla Francyi przypadkowym tryumfem, którego żadna zręczność lub przezorność przygotować nie mogły. Że Belgianie w pierwszym zapale rewolucyi z otwartemi rękami przyięliby byli Francuzów, o tem wątpić niemożna. Lecz ani wówczas, ani poźniey Francya nie zrobiła do tego żadnego kroku, i zdaniem naszem zasługuie za to na ufność.„

Lord Palmerston oznaymił d. 11 b. m. w wieczór niższey izbie, że nadeszły z Hagi depesze, podług których krol hollenderski postanowił woyska swoie cofnąć w granice swoie. Na zapytanie: czyli zaraz i Francuzi oddalą się z Belgii, odpowiedział minister: iż spodziewa się tego wedle oświadczenia gabinetu francuzkiego. Wszelako nie bardzo tu ieszcze wierzą w tak prędkie zakończenie woyny; gdyż z iedney strony zachodzi obawa że hollendrzy w rozdrażnionym stanie nie zechcą tak łatwo odstąpić osiągnionych korzyśc; z drugiey, że zapaleni Belgowie zmocnieni Francuzam, będą chcieli krwią hollenderską zmazać zniewagę swego pobicia.

Na posiedzeniu izby wyższey d. 11 zapytał się lord Strangfort czyli przy odbydź się maiącey koronacyi parowie przez deputacyą lub w zwykłym sposobie złożą hołd królowi, i mówił w nieprzystoynych wyrazach o tey uroczystości. — Hr. Grey (pierwszy minister) odpowiedział na to: że życzeniem iest rządu, a zwłaszcza J. K. Mci, aby uniknąć pomnożenia ciężarów ludu, i odsunąć wiele z tych obrzędów i formalności, które niezgodne są z duchem teraźnieyszego czasu i zmnieyszyć przez to znacznie koszta. Co do pytania zacnego lorda (Strangford) ieszcze nic w tym punkcie nie postanowiono. W dalszym ciągu rozprawy względem tego przedmiotu lord Londondery obwiniał ministrów, iż maią zamiar zaprowadzić systema zrównania. Hr. Grey odpowiedział: że iedynem wiadomem mu zrównaniem przy koronacyi iest: że ostatnia koronacya kosztowała 240,000 funszterlingów, a teraźnieysza nie będzie nawet 5tey części tey summy kosztować.

Bruxella 14 *Sierpnia.* — Główna kwatera króla naszego znayduie się teraz w Mechlinie. — Zawieszenie broni zawarte między naszem i hollenderskiem woyskiem trwa do iutra do godziny 12tey południowey.

Stanowisko woyska francuzkiego dnia 12go b. m. było następuiące: Jenerał Barrois stał w Egheze, na drodze do Lowanium. Jenerał Teste i xiążę Orleanu w Bruxelli. Jenerał Tyburcy Sebastiani w Wawre. Jenerał Laoestine w Wawre. Jenerał Hulot w Braine Laleud. Jenerał Dejean w Wastine, Marszałek Gerard w Mons, Jenerał Tholoze w Chaumont.

Xiążę Orleanu poiechał wczoray o godzinie 7 w wieczor do głowney kwatery marszałka Gerard i powrócił ztamtąd o godzinie 1wszey z północy do Bruxelli. O godzinie 4 z rana uderzono jeneralny marsz, a o 5tey wszystkie woyska francuzkie opuściły nasza miasto i udały się ku Namurowi.

Monitor belgiyski zawiera następuiące u-

rzędowe doniesienia: — "Jenerał Belliard i xiążę Oranii ugodzili się, że woysko hollenderskie dziś d. 14 rozpocznie ustęp. Xiążę Oranii poszle officera do marszałka Gerard, dla uwiadomienia go o drogach, któte woysko hollonderskie weźmie, i umówienia się o stanowiskach, które oba woyska hollenderskie i francuzkie każdego wieczora zaymą.— Miasto Lowanium nie będzie mieć żadnego woyskowego kwaterunku. — Korpus xięcia Sasko-Weymarskiego, który znaydował się na drodze do Bruxelli, przeydzie z innemi dywizyami przez Lowanium do Tirlemont. Stać będzie w polu przed Lowanium, nie w mieście.,,

Dziennik *Municypalność* zawiera też same doniesienia, z dodatkiem iednak, że woysko francuzkie odprowadzi hollenderskie aż do granicy, i xiążę Oranii przyrzekł jenerałowi Belliard, iż Lowanium nie będzie woyskiem osadzone, ale tylko bramy będą przez Hollendrów zaięte i w mieście rozstawione będą pikiety dla zapewnienia porządku.

Z Antwerpii donoszą pod d. 13 iż mimo rozsianych wieści, ciągle nayzupełnieysza w tem mieście panuie spokoyność.

Marszałek Gerard oglądał z całym swoim sztabem d. 13 rano poboiowisko pod Waterloo, i zdawał się być głęboko wzruszony.

Leodyum 15 *Sierpnia.* — Dziennik tuteyszy *le Politique* zawiera: "Wypuszczony dziś o godz. 8 z rana z Mechliny gołąb, przyniósł nam karteczkę następuią ey osnowy:,, "Król wyiechał wczoray ztąd o godz. 2 z południa na powrót do Lowanium.,, — Tenże dziennik wyraża, iż król d. 13 w podróży swey z Lowanium do Mechliny, wystawiony był na grad kul. Słusznie żalić się należy na opieszałość, albo raczey niezręczność głównego sztabu, który tak mało starał się poznać stanowisko nieprzyiaciela, iż ten o mało króla i woyska niezabrał w niewolą.

Amsterdam 13 *Sierpnia.* — Cena papierów stanu iest prawie taka sama iak była przed 8 dniami. Mało znaczące podniesienie się ich z powodu zwycięztw woyska hollenderskiego, zniknęło znowu na wiadomość, że Francya posełа Belgom pomoc woyskową. Mniemanie, że nietylko wszyscy dobrze myślący kraiowcy, ale i życzliwi europeyczykowie wspierać będą sprawę Hollandyi, upadło za zbliżeniem się Francuzów i ceny papierów niepodniosło. Papiery rossyyskie z niewiadomych przyczyn spadły, a zą brazylijskie niepłacą iak 43 za sto. — Na targu zbożowem nie zaszła żadna zmiana; przenica i żyto niemaią za granicę pokupu tylko na kraiową potrzebę są zakupowane.

Neapol 2 *Sierpnia.* — Zaszłe niedawno nad południowym brzegiem Sycylii ziawisko, opisuie gazeta tuteysza iak następuie:

"Nadchodzące tu ciągle doniesienia, nie zostawuią żadney wątpliwości, że wulkaniczny otwór nastąpił pod morzem, który opłukuie brzeg południowy tey wyspy, o 26 mil włoskich do 7 niemieckich od Sciacca, albo w połowie drogi między Sciacca i wyspą Pantellaria, w mieyscu, które pospolicie nazywaią ławą koralową. Otwór ten poprzedziło kilka lekkich wstrząsnień ziemi, które od 29 czerwca d. 11 lipca czuć się dały w Sciacca (a podobno i w Palermo) i od tego ostatniego dnia zupełnie ustały. O trzęsieniu ziemi uwiadomiony był rząd przez dyrektora policyi, ale wiadomość o wybuchnieniu wulkanu przywiózł dopiero późniey kapitan Trefiletti sycylijskiey bryganty *Gustaw*, który d. 5 lipca z Malty odpłynął. Ten opowiadał wielu osobom, że gdy d. 8 lipca o godz. 1szey z południa znaydował się o 38 mil włoskich na południu od brzegu Sciacca, widział o dziesięć mil włoskich na północy od okrętu, bardzo grubą i wielką chmurę w kształcie kolumny z morza wychodzącą, która we 20 do 30 minut doszła do wielkiey

wysokości, potem opadaiąc zniknęła. Pociągniony ciekawością i nowością ziawienia, zbliżył się o 3 mile włoskie do mieysca, z którego owa chmura wyszła. Poznał na owczas widocznie, że kolumna wody, wyrównywaiąca grubości okrętu, wzniosła się z morza do wysokości około 100 palmów. Kolumnę tę otaczał szary dym, w środku była grubsza i czarnieysza; podnosząc się zrządziła wielkie wzruszenie morza i towarzyszyły iey kilkakrotnie potężne z pod morza grzmoty, lecz w krótce potem zniknęła. Dziesięć do dwunastu razy widział Trefiletti, iak zapewnia, podnoszącą się tę kolumnę wody od godziny 1 do 6tey 1/2 z południa i potem upadaiącą. Uważał także okoliczności temu ziawisku towarzyszące, i powiada, że niebo było zachmurzone, wiatr wiał od południa, morze było wzburzone podobnie do wody wrzącey, i to wzburzenie bałwanów morskich zmnieyszało się w miarę kolumny wody, ale okręt niedoznał żadney znaczney zmiany z powodu gorącości atmosfery. Dodaie nakoniec, że widzieć się dało wiele posniętych ryb pływaiących po powierzchni morza; maytkowie schwytali niektóre z nich i rozpłatali; w wnętrznościach ich znaleziono szarawą materyą, którą sądzono bydź wulkaniczną. Te wiadomości przywiezione przez okręt *Gustaw*, potwierdziły z różnych punktów południowego brzegu pisane listy, a mianowicie przez władze Sciacca i Girginti. Wszystkie donoszą, iż z lądu w odległości 20 do 30 mil włoskich, widziano podnoszącą się z morza wielką kolumnę dymu i pary, która na przemiany wznosiła się i upadała. Wszystkie zgadzaią się także, iż mnóstwo posniętych ryb okrywa morze, i przysłano do Palermo iasno-szarą materyą, którą morze w wielkiey ilości na brzegi wyrzuca. Skutki tey materyi w wielkości ziarna do orzecha laskowego, zatrudniaią teraz naszych chemików, którzy czynią ich rozbiór. Tymczasem rząd posłał okręt do tey okolicy, dla rozpoznania dokładnie tego ziawiska i wszystkich towarzyszących mu okoliczności. Professor geologii w Berlinie, P. Hoffman, udał się także w towarzystwie dwóch innych podróżnych z Palermo na mieysce ziawiska, dla czynienia dostrzeżeń i ogłoszenia ich potem drukiem.,,

Powyższemi towarzystwami professora Hoffman są lekarze Philipi i Schultz z Berlina i P. Escher z Szwaycaryi.

Podług naynowszego doniesienia z Palermo, nowo powstała wyspa wyniesioną iuż była 40 stóp nad poziom wody, i ciągle ieszcze ogień wybuchał.

Szafhuzy 12 *Sierpnia.* — Jak tylko odebrano w Laussannie wiadomość o wybuchnieniu nieprzyiacielskich kroków między Hollndyą i Belgią, został dowódca dywizyi Forera w St. Mauritz w Walizei przez gońca o tem uwiadomiony. Przedsięwzięto razem środki, aby posterunek woyskowy, osadzaiący warownie w Walizei, był zmocniony, i w przypadku potrzeby związek z gościńcem góry Simplon przerwany.

Genua 6 *Sierpnia.* — Onegday w wieczor widzieliśmy tu rzadkie i piękne ziawisko zeodykalnego światła. W Rzymie widziane było zeszłego wieczora podobneż światło.

UWIADOMIENIE.

Do klassy 1szey loteryi 39tey klass. Król. pols. zgubione zostały następuiące losy Nra. 1482. 85. 32756. — Pół losy 14758. 61. 66. 70. 32770. Cwierciowe 12601. 5. 7. 14762. 63. 73. 75. 32753. 62. 64. — Stawki prawym właścicielom zwrócone zostały, przeto losy te za nabyłe uważane i iako żadney niemaiące wartości ogłoszone zostaią.